

СССР СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИКА БОШЛАГАН
№ 82 (14.245).

1969
АПРЕЛЬ
6
ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

ЕРГА ЧИГИТ ТУШДИ

Фаргона областининг хўжаликлари кўклар қуёши янги қизитан ерларга таллаб чигит экишга киришдилар. Олтириқ районидagi «Москва» колхозининг Норали Холматов бригадаси механизаторлари далага экиш агрегатларини биринчи бўлиб олиб чиқдилар. Тракторчи Шижир Рустамов экиш агрегатининг экинлари дастлабки 10 гектар ерга чигит экиб бўлди. Чигит экиш билан бир маҳалда ерга органик минерал ўғит ҳам солинмоқда.

ҚҰРИҚ ОЧГАНЛАР РАПОРТИ

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Нарпай районидagi «КПС XXII съези» колхозининг Сирон Зилов бошлиқ бригадаси бу йил 105 гектар янги ер улаштириш деҳқончилиги қилди. Қиш ичи бу ерларни текислаб, ариқ-зовурларни ростлади. Ҳаммадан илгари экишга тушган бу бригада шу 105 гектар ернинг ҳаммасига чигит экиб бўлди. Экин 3 иш кунда тугалланди. Унверсалчилардан Абди Ахоров, Саид Ийбазов, Ахрор Примовлар бир кунда 7 гектар эригга 12-13 гектардан ерга юқори сифатли қилиб уруғ ташладилар.

БУГУН ГЕОЛОГЛАР КУНИ

КҰЖЛАМ

МЕХНАТ БИЛАН КҰРЖАМ

Пахтакор ўртоқлар! Чигит экишнинг қизғин даври келди **◆** Яхши тайёрланган ерларга пешма-пеш уруғ ташланг **●** Экин агрегатлари юқори унум билан ишлатилсин **●** Қаторларнинг тўғри, квадратларнинг аниқ бўлиши учун курашинг.

ТЕЗ ВА СОЗ ЭЖАЙЛИК

Республикамизнинг барча об-ластларида чигит экишга киришди. Жанубий районларда минг гектарлаб ерга уруғ ташланди. Айрим бригадалар экинни қисма мuddада юқори сифатли тугаллагани, баъзи кўчалар энг охири қаргаларга уруғ қаддагани ҳақида хушxabарлар олинмоқда.

Кўклар кутиб турмайди. Об-ҳаво тезроқ экиб ол демоқда. «Олддин экин олдин Ингадиган деган ҳикмати сўзни унутмаслигиниз керак. Ишонат бўлган ҳар бир фурсатдан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиб қолган деҳқон ютади. Хўжаликларнинг раҳбарлари ўзларидagi ер имониятлардан фойдаланишлари, барча ишчи кучлари ва техникани дала ишларига сафарбар этишлари, ҳам тез, ҳам соз эки, деган нағовар шiorга амал қилишлари керак. Лекин шoшма-шoшарлик бўлмасин. Сои оридидан кувиб сифатни унутиб ҳосилга кўра-била туриб путир этилаш бўлади. Экинган ҳар бир дона чигитнинг тақдирини учун қай-дурмиш, совиқдан кейин бирдан кун исиб, тупроқда ҳарорат несики кўтарилаётган бу йилги шaroитда ҳар бир қартининг тупроқ-структурасини ҳисобга олиш, уруғнинг ерга нормадagi чуқур-лиги тушишини қаттиқ назорат қилиш агрономларнинг, мутахассисларнинг, хўжалик раҳбарларининг муҳим бурчидир. Улар ҳар бир экиш агрегатининг ишини синчилаб кузатиб туришлари, қаторларнинг тўғри, квадратларнинг аниқ чиришини таъминлаш учун контролларини кучайтиришлари, экиннинг юқори сифатли ўтиказиб-таш механизатор ва соғилчиларнинг рағбатлантириши, чораларини кўришлари, шу билан бирга сифатсиз экин ишчиларга нисбатан талабчанлигини кучайтиришлари керак.

БУХОРО ОБЛАСТИ. Илгор хўжаликлар экинни уошқоқлик билан олиб бормоқда. Илгор хўжаликлар «Пахтаобд» колхозининг миришкорлари ҳам чигит экинни қизғин бошлаб юбордилар. Суратда: колхознинг 1-бригадаси даласида чигит экиш тасвирланган. М. ГУЛОМОВ ФОТОСИ.

ДАЛА ИШЛАРИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК!

Ўзбекистон ССР областларида баҳорги экиш учун ер ҳайдаш, баҳорги дои ва беда экиннинг бошини тўғрисида 1969 йил 5 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ
(Минг гектар ҳисобида)

(Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — янги ҳайдалган ер, учинчи стун — шу жумладан бир кунда ҳайдалган ер, бошини стун — баҳорги дои экинни стун, олтинчи стун — қани экинган дои, еттинчи стун — шу жумладан бир кунда экинган дои, саккинчи стун — беда экинни стун (дога аралаштириб экинган беда ҳам шу ҳисоба кирмади) тўғрисида, сўнги стун — қани экинган беда, ўнчинчи стун — шу жумладан бир кунда экинган беда.)

Тошкент	207,7	187,59	3,76	46,8	11,82	4,72	12,0	2,35	0,77
Сирдарё	322,3	273,12	3,46	71,5	20,91*	4,62	19,2	2,98	1,01
Фарғона	222,9	47,75	1,33	4,8	—	—	9,1	6,43	0,12
Наманган	151,0	96,92	1,97	7,8	2,68	0,18	5,5	4,45	0,04
Андижон	204,6	95,08	0,66	1,8	2,17	0,47	6,5	4,84	0,38
Самарқанд	234,0	131,75	2,10	133,1	41,18*	9,35	13,0	10,82	2,19
Бухоро	168,9	148,19	0,14	10,1	4,75	1,06	10,5	3,25	0,76
Қашқадарь	148,8	127,92	2,80	70,9	29,55	3,12	8,3	3,10	0,73
Сурхондарь	153,0	128,23	1,67	32,8	14,82	—	8,0	7,69	0,26
Хоразм	131,0	117,0	0,41	4,8	0,12	0,03	6,0	0,16	0,02
ҚА АССР	164,8	28,72	0,53	10,0	0,07	0,03	10,0	0,07	0,03

Ўзбекистон ССР бўйича: 2109,0 1276,87 18,83 394,4 128,07 23,48 108,1 46,14 6,31

* Қайта экиш маълумоти аниқланган.

Ўзбекистон ССР областларида мащажўхори ва сабзавот экиннинг бошини тўғрисида 1969 йил 5 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ
(Гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — мащажўхори экин ва учинчи стун сабзавот экин.

Тошкент	114	2672	Қашқадарь	563	417
Сирдарё	587	771	Сурхондарь	1688	73
Фарғона	180	283	Хоразм	—	—
Наманган	48	69	ҚА АССР	—	—
Андижон	39	67			
Самарқанд	240	393	Республика	3601	4591
Бухоро	144	250	бўйича		

БАҲОРГИ ҒАЛЛА ЭКИЛИБ БҰЛДИ

Биринчи Ғаллазорел совхозининг механизаторлари баҳорги бошқили экинларини экиб бўлдилар. Ҳаво жўнашиб нетиши билан илгор хўжалик далага ҳар бирда 8-10 тадан соғиласи бор кучли машиналарни чиқарди. Шу фойдали механизмларнинг иши баранам бўлди ва ғалла жуда исчи мuddада экилди. Деҳқонлар кучли экинларни озиклантириш ва бороналашни бошлаб юбордилар. Совхоз меҳнатчилари бу йил 32 минг тонна чамаси дои этиштириш мабмуриятини олдлар.

40 МИНГ ҚҰЗИ

Нурота районидagi қоракўл совхозидан 10 кун мoябинда 40 минг қўзи олинди. «Нурота» ва «Қўшарбат» совхозларининг отарларида айниқса кўп қўзи олинди. Бу ерда ҳар ўш соғиласи 128 тадан 131 тагача қўзи тўғри келади.

ҚАРДОШ ВЕНГЕР ХАЛҚИГА АТАБ

Тошкент мамлакатининг вакилларининг Венгрия фашизм эрдидан озод этилаётганини 24 йиллигига бағишланган 4 апрель кунини ўтаётганини ёлтириш «Дўстлик байрами» — бизнинг ҳам байрамимиз» деган шior остида бўлди. Пиллашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети хуруридаги тарихи институтининг директори, тарих фанлари доктори М. Ғ. Ваҳобов докла қилди. (ҒоТАГ).

«КОСМОС-276» ПАРВОЗДА

1969 йил 4 апрелда Совет Иттифоқидagi Ернинг навбатдаги сунлий бўлдоши «Космос-276» учирилди. Қўлдош ичига 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ космик фазонини тадқиқ этишнинг давом этишига мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. (ТАСС).

ЧҰЛДА БҰСТОН ЯРАТИЛАДИ

ЯНГИ ХҰЖАЛИГИМИЗДА ИШ ҚИЗГИН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда республика Министрлар Советининг кўриқ ерларда янги пахтачилик совхозлари ташкил этиш тўғрисидаги қарори муносабати билан Марказий Фарғона ерларида тузилган «Уйчи» совхозига шу йилдан деҳқончиликни бошлаб юбориш учун зарур тадбирлар кўрилмоқда.

Янги совхоз учун ажратилган экин майдонлари Дамқўл массивидagi асосан партово, ярим ўлаштирилган ерлардан иборат. Ававал бу ерларда область хўжаликларининг сайёр бригадалари деҳқончилик қиларди. Ерларнинг захлиги, бунинг устига сув танқислиги сабабли, уларнинг деҳқончилигида ривож бўлмади. Бўз ерларни комплекс ўлаштириш, уларни деҳқончилик оборотига киритиш мақсадида ана шу хўжаликлар пахта экиб келган ерлардан 600 гектари бизнинг совхозга кўйиб берилди.

Биз деҳқончиликнинг биринчи йилида 1100 гектар ерга пахта экинмиз, 1700 гектар ерни қайдаб кўйиб, уни деҳқончилик оборотига киритишимиз керак эди. Яна бу йил 200 гектар ерда шoли экин, 20 гектар ерда боғ барпо этиш, 100 гектар ерда полз экинлари, 15 гектар майдонда сабзавот экинни мўлжаллаб турибмиз. Дамқўл массиви асосан, Охунбобоев номи қаналдан сугориледи. Массивда сув ишоотларининг йўқлиги, мелiorация ишларининг амалга оширилмагани, қанал ва зовурларнинг тозаланмагани сабабли сув массивининг ички томонларига етиб бормайди. Шу сабабли аввал ўлаштирилган майдонларда ҳам деҳқончилик учун етарли шароит йўқ. Сув танқислиги, техникнинг етишмаслиги сабабли, Уйчи районидagi «Ленинчи йўли», Охунбобоев номи ва бошқа колхозларда ҳам ҳосил кам бўлди.

Шу жиқатдан олинган, янги совхоз коллектив олдига ҳозирдан жуда катта ва оғир вазифалар турибди. Аввало массив ерларининг мелiorатив ҳолатини ях-

шилашимиз, янги ариқ-зовурлар қазимиш, сув ишоотлари бунёд этишимиз, уй-жойлар қуришни кенгайтиришимиз, энг муҳими хўжалиқини ишчи кучи билан етарли таъминлашимиз зарур. Деҳқончиликнинг биринчи йилида янгидан 300 гектар партово ерни экин майдонига айлантиришни планлаштирдик. Бизнинг янги ерлар очиш, пахта ҳосилдорлигини кўтаришдаги бутун умидимиз Марказий Фарғона қаналидан. Қаналга қанча тез сув оқинилса, совхозимиз деҳқончилигини шунчалик тез йўлга қўяди. Янги ерлар ўлаштиришда ҳам айтганимиз бўлади.

Ҳозир асосан ташкилий ишлар билан шуғулланяптик. Хўжаликка техника, ишчи-кучлари келтишти. 21 та «ДТ-75» қайдо трактори, 50 га яқин тирков машиналари сотиб олдик. Янги умид билан 15 га яқин янги пахта териш машинаси ҳам олиб кўйдик. Бирок, рўй-рост айтиш керакки, янги хўжалик учун айниқса биринчи йил деҳқончилик қилаётган совхозлар учун зарур бўлган қанал қазувчи, сув тақсимловчи машиналар етишмаяпти. Буларсиз кўриқ ерларни ўлаштириш, уларни деҳқончилик оборотига киритиш анча мураккаб иш.

Янги совхозда ишлаш истагини билдириб, арза бераётган мутахассислар, механизаторлар ҳамда тажрибали пахтакорларнинг сафи кенгайиб бормоқда. Шуниси қувончлики, Совет Армияси хизматидан қайтётган жуда кўп ёшлар кўриқ ерларда ишлаш истагини билдирмоқдалар. Уларнинг кўпчилиги механизация соҳасида мутахассисдир.

Кўриқ ерга қалб амри билан келганлар орасида Қўқорали Мамадов, Собиржон Солиев, Абдуҳаким Абдуллоев, Абдуҳод Қасимов, Собиржон Махмудов, Тўлқин Исмоилов, Ботир Абдуллоев сингари тиниб-тинчимас коммунистлар, комсомол аъзолари, билимдон мутахассислар бор. Масалан, Қўқорали Мамадов райондаги Жданов номи колхозда бригада бошлиғи эди. Унинг план тўлдирмаган йили бўлмасди. Қўқорали янги совхоз ташкил

КАНАДА КОММУНИСТЛАРИГА ҚАРДОШЛИК ТАБРИГИ

КПСС Марказий Комитети Канада Коммунист партиясининг XX съезиди делегатларига, Канаданинг барча коммунистларига таборини телеграммаси бўлади.

Канада Компартияси улуғ марксизм-ленинизм таълимоти, пролетар интернационализи/принципларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб, жаҳон коммунистини ва ишчилар ҳаракатининг жинглари учун, компартияларнинг халқаро негизини муваффақиятли таъдирлаш ва ўтиказиш учун ишчилар билан курашмоқда, дейилди телеграммада. Канада коммунист-

ЕРЛАРНИНГ ШҰРИ ЮВИЛМОҚДА

Хоразмнинг илгор хўжаликларда ерларнинг шўри мадда ювилмоқда. Сувчилар қиш қаттиқ нелганлиги сабабли ишни тезлаштириш учун попларга ажратилган нatta-нatta массивларнинг шўрини қочирмоқдалар. Бу тадбир ерни экиншга

ини баравар тез тайёрлашга имкон беради. Хоразм областида янги ривожланган коллентор — дренаж тармоғи бу методни қўллашга ердан беради ва сизот сувларини тез қочирилишини таъминлайди (УзТАГ).

И. ШОМИРЗАЕВ,
Марказий Фарғона ерларида ташкил этилган «Уйчи» совхозининг директори.

Бугун—геологлар кун

ХАЗИНА КАЛИТИНИНГ ЭҒАСИ

Геологик ҳам зап яхши касб-да! Осмон билан ўпишай деган тоғларда, поёни йўқ гиёҳси чулларда, қирликларда юрасан киши. Ҳар ернинг ўзига хос манарасидан лаззатлана-сан.

Геолог Малик Умаров билан бундан 9 йил муқаддам учрашган эдим. Ушунда табиатнинг ажойиб музейи — Яилнинг гўё тўрт фаслини бир вақтда ўзига мужассамлаштирган Қурама тоғ тизмасини кўрганим кўз ўнгимдан ҳали кетмайди. Эрта тоғнинг майи, шабадаси баланд тоғдан оқиб ташаётган Лашкерек сувининг шаршара-сини бирга олиб келиб, юзми-здан сирганиб ўтарди; мак-нун толлар, терек ва унга чир-машиб кетган тоғлар, оқилган наъматакдан гулларни биз юр-габ сойни ажойиб кийимга бур-наб юборган. Тилиқ, зумраддек кўм-кўк сувнинг қуёш нурури-да кумушдек жылваланиши, бошдан тошта урилиб, ажойиб шаршара товушини ҳисси қили-ши, атрофдаги қушларнинг саршарлаи кишининг баҳрини очарди. Дустларнинг ашуллари-ни, қаҳ-қаҳларни тоғдан анс садо бериб қайтарди. Мусаф-фо ҳаводан мириқиб нафас олардик, аммо унга тўйиб бўл-масди. Тоғнинг ажойиб манза-раларини маза қилиб томоша қилдик.

Уша пайтда Малик Умаров Тошкент Политехника инсти-тутиги тамомлаб, геологик-сўемка қидирув экспедицияси-нинг Ангрен партиясида йўл-ламни олиб, ишлаётганига эн-дигина йили йил тўлай деб тур-ган давр эди.

Қунлардан бирида Малик-жон билан Нибозон партиясида ишлаётган давримизда райони-миз билан кенгрок танишишга тўғри келиб, у ерларнинг геоло-гиясини яхши билдирган И. Л. Яилний, В. С. Ким билан биргаликда қўшни Қўчбу-лоқ Тўқиберида участкаларини отда айланиб келдик. Ушунда Маликжон бу ерларда олдинги йилларда қидирув ишида қат-талганлигини айтган эди:

«...Мана бу пастдаргом тоғ-ларда маъдан қидирувчилар бундан бир неча асрлар илгари олтин қазиб олганлар, заман-лар ўттиши билан у қонлар ёпи-либ кетгани, фақат диққат

билан, айниқса, ўтлар қуриб, кўз олдида. Упирилган чуқур-ликларни, уларнинг худди бир чиқиб бўйлаб бир-бирига бири-лашиб кетганини кўради. Хазина сир тутилганларини тарих бу тўғрида ҳеч нарса демасди, ле-кин шубҳасиз айтиш мумкин-ки, бу ерларда одамзод яша-ган, ишлаган, каттақон қишло-қига ҳам эга бўлган. Бора-бора қондан олтин олиш чуқурлик оша борган сари қийинлашиб, замон техникасига ийсбатан янабо бормаганлиги тўғрисида балки бу қондан юз кечиб, аҳоли бошқа ерга кўчиб кет-гандир...»

Бу ернинг тақдирини И. Л. Яилнийнинг ташаббуси билан қазилган ҳўв айнаи штольня ҳал қилганди... Э-ҳе, бу ерни раъведига топширишини ўзи бўлди дейсанми? Мана бу сой ёнибағрида бир отимиз тоғиб кетган эди... Нибозонда Эм-ғирда қолиб кетган ГАЗ-63 машинанинг эртаси кун эрта-лаб ҳўв айнаи ерда ағдарилиб ётганини биланмиз.

Ҳа, албатта, ҳар бир маша-қатнинг роҳати ҳам бор. Геоло-логлар, ишчилар интиқ баҳор ёмирига, ёзинг хаизрама неси-қини кунларига, кишининг совиқ шамолига бардош бериб иш-лашлари тўғрисида мана бугун Қўчбулоқ қона республикамизда эмас, ҳаттон Иттифоқи-мизда олтини билан машқур бўлди. Тақриба тариқасида би-ринчи олтин ёмбиси олинди! Бу нақадар секинчи хабар. Геологлар фантазияга бой бўл-салар ҳам орузлари амалётга бунчалик тез олишини Мур-нотодан кейин иккинчи марта кўришлати десак хато қилмай-миз. Мана бугун асрлар оша бу юлларга ер билмидонлари келиб, хазина қалити, яна қи-металл қон қолдиқларини топди-лармик, бу бўланам шаҳарга асос солинид десак янглишма-ган бўламиз. Замон ўтиши бил-лан тарихчиларимиз бу ерда яшаб, яқод этиб, рўйхатга ўт-маган ўз шаҳарларининг «фа-хри гжайдалари»ни архивда геологик ҳисоботлардан қиди-рурлар.

Қўчбулоқ қонини биринчи бўлиб қидирганлар орасида геолог Малик Умаровнинг ҳис-соти катта. Аммо биз ўзинг жанмида гуруруланиш алоҳат-

ларини кўрмаймиз. У ҳар гай-гидек кишининг меҳрини ўзига торлади. Шунинг учун бўлса керак унинг айрим ютуқларини ўзидан эмас, балки бошқа ман-барлардан аштанмиз. Ёлимда 1965 йилда Малик Умаров мустақил раъведига яна бир участкани раъведига топшир-ди. Унинг бу хизматлари зоо-немади. 1966 йилда уни геоло-гик қидирув соҳасидати иш-ларини тақдирлар, СССР Олий Совети Президиуми «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» «Ша-вақтли меҳнати учун», медалла-ри билан мукофотлади. Экспе-дициямизнинг «Кашфиётчи-лар» фотовитринасида унинг кулмисираб тушган суратини кўрамиз.

М. Умаров 1968 йил мав-сумида яна бир муваффақият-га эришдики, биз унга бу иш-ни охирига етказишга тилақ-дод бўлиб қолдик. Ун йиллик иш жараёнида М. Умаров Қурама тоғларида Охангарон, Нибозон, Навига-зон, Қорасой геологик сўемка, геологик-қидирув партиялари-да ишлаб, уларнинг геологис-сини ўрганишда, айниқса, қаз-илма бойликларини тешири-шида ўзининг самарали ҳис-сасини кўшди.

Маликжон бу ишлари билан қаноатланб қолаётгани йўқ. У тиришқок йиллардан. Малик Умаров Тошкент Политехника институтида Ўзбекистон Фан-лар академиясининг мухбир аъ-зоси Х. Н. Воймуҳамедов раъбарлигида ишдан ажралма-ган ҳолда ялми иш ҳам олиб бормоқда.

Мана бугун улғў айём кун-ида Малик Умаровга бирга иш-лаётган коллективи, дустлари, маҳалла аҳлининг истақларини етказиб, хазинамизни ноқир-металлар билан бойитган геоло-логта офарилад бўлсин, унинг умри сермазун бўлсин, илм-маърифатда яна юқори бос-қичларга кўтарилиб, камолот-га эришсин, деймиз.

Х. ШОМАҚСУДОВ, «Ташкентгеология» трести Комплекс геологик-сўемка-қидирув экспедицияси-нинг отряд бошлиғи.

Суратда: М. УМАРОВ М. Нурридидов фотоси.

УЛУҒБЕККА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

4 апрель кунги Тошкентда Му-ҳаммад Мирзо Улуғбек туғилган 675 йил туғилишига бағиш-ланган илмий конференция бўли-б ўтди. Конференцияни Ўзе-бекистон ССР Фанлар академия-сини билан СССР Фанлар академия-сининг табиъатшунослик ҳамда тек-ника тарихи ва фалсафаси совет илмий бирлашмаси Ўзбекистон бўлими ташкил этди.

Конференцияни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг прези-денти, СССР Фанлар академия-сининг мухбир аъзоси О. С. Соли-қов кўриш нутқи сўзлаб очди. У, Улуғбек жаҳон фан тарихига Самарқанд классис илм мактаби-нинг асосисин, ўз замонасида энг натта расадхона аратувисини си-фатида киргалигини таъминла-ди.

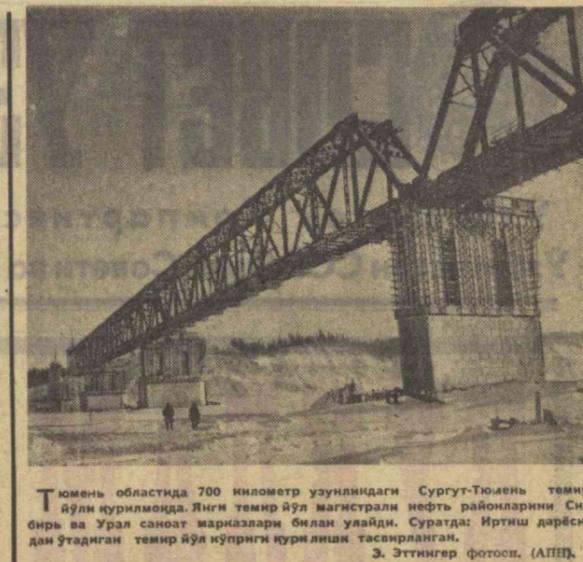
Шу мактабда нуқжда келган барча қимматли кашфиётлар, деди О. С. Солиқов илм-фанни бойтеди. Конференцияда республика фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Музоинов «Улу-ғбек Урта Онеда табиъий-илмий ва иқтисодий тафаккури ризо-лаштириш тарихида унинг тутган ўрни ва роли» тўғрисида доклад қилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. И. Коринийвий ўз докладини Улуғ-бекнинг астрономия ва математика фанларида қўлган ҳисса-сига бағишлади. Республика фан-лар академиясининг мухбир-аъзо-си Г. А. Пугаченцова Улуғбек дав-рининг савияти ҳақида гапириб, Улуғбек ҳаёт даврида чизилган миниатюра тўғрисида сўзлади. Миниатюра кўчилиши диққатини ўзига торди. Унда ифтухча қал-лоқ кўйилган Улуғбек, олмининг ойна аъзолари, шу муқаддам ўнгилари Абдулазиз ва Абдула-зиз тасвирланган. Миниатюра шу жаҳатдан диққатга сазоворки, унда сарой нуқчаларининг ҳам расми чизилган. Мухтаassisлар шу кўчиқлардан бири. Улуғбек-нинг истеъдодли шоғирси ва илмий ишларининг вориси Оловид-диқ Махмуд Али қўшчи Самар-

қандий бўлса керак деб тахмин қилишди.

Г. А. Пугаченцова бу расм Са-марқанд миниатюра мактабига мансуб бўлиши керак деган фикрини айтди. Вашингтондаги илмий муассасадан фотокопияси- олинган бу миниатюра ҳали ҳеч қандида ёлгон қилинмаган. Ми-ниатюрани илмий жаҳатдан пух-та ўрганиш Самарқанд мини-атюра мактабининг манбалари ва тараққийёт йўлларини аниқлашга ёрдам беради. Миниатюра сан-ъатининг имконияти даражасида Улуғбек ва Али қўшчи қиёфала-рининг анос этирилгани бу рас-мининг аҳамиятини янада оширади.

Шунингден, конференция қат-нашчилари баъъий тақлиф ва му-лоҳазалар билдиришти. Ҳар йили март ойида Улуғбек бошчилиги қилган Самарқанд астрономия мактабининг филологияга бағиш-ланган йилгилилар ўқимасига айналага айлантириш тўғрисида-ги таъсиф кўчиқлиги маъқул бўлди.

М. МИРЗАМУХАММЕДОВА.

Томьен областида 700 километр узунликдаги Сургут-Томьен темир йўли қурилмади. Янги темир йўли магистралли нефть районларини Си-бир ва Урал санокт марказлари билан улайди. Суратда: Иртиш дарёси-дан ўтадиган темир йўли кўприги қурилиши таъсирланган. Э. Эттингер фотоси. (АПФ).

Тошкент қурилишларида

МАҲАЛЛА

«Суръат» маҳалласида турал-ди бир кекса болшевик вафот этганида таъзияга борган эдик. Гап марҳумнинг ҳаёти устиде ай-ланавордик. Бир касанинг айти-шига қараганда марҳум катта ҳа-ёт кўйини босиб ўтган, турли лавозимларда ишлаган экан. Дингилма ҳовлим уйлариға кў-чинг, дейишганида аввалга қи-ямабди. «Иссиқ суви бор, ваннас-бор, кўмир-ўтинга овора бўлмай-син», дейишса ҳам унамабди: «Иссиқ суви-куч, бордир, лекин кўн-кўшиларининг иссиқ меҳри ҳам бўлармикин!» «Раҳматлик маҳаллани кўн қийиб кета олма-ди-да, дўсти-қадрдони, оша-ояғинис, қариндош-уруғи, чой-у, чойхонаси шу ерда эди»,—деди унинг улфатларидан бири.

Бир ёш йилгича ютатонимиз маҳаллам ўлганининг эззати, ти-ригининг ҳурмати дердилар,— деб гап қолди. — Айтганларча бор экан. Маросимга ҳам тумо-нат одам келди. Овқ кўйгани жўй йўқ. Ҳурмат ҳам ширчилик бўлади. Ҳар кимга ҳам қариб-чўри бўлганда, ана шунда иззат-икром насиб бўлсин.

Қадам Тошкентда тўрт даққа, юзлаб маҳаллар бўлган. Меҳ-натқаш кишиларнинг бир-бирига оқибати, бир-бирига меҳри ана шу маҳалларда, «гузарларда, чойхоналарда турлиб, халқнинг ажойиб фазилатига айланган. Тўй-у, томошада қизмат, азда ҳамдаромлик, бошга иш тушганда оғ-инилик, яна бир сўз билан айтганда одамгарчилик маҳалла аҳлининг қадимий ноиб фазилат-ларидан. Халқнинг оғзидан ма-қола ҳам маҳаллани улуғлайди, эъзозлайди. Мана бир қулқ со-либ кўринг: «Отанг маҳалла, онанг маҳалла!» Бир қизга етти маҳалла ота-онани қилди», «Узоқдаги қариндошдан яндинги қўшинг яхши», «Сен тиңч—қў-шини тиңч», «Ховли олма, қўши-ола», Хуллас, халқ тилида ва дили-да яхшилик ва эзгулини, маҳал-ладаги ҳолис хизмати, бир-бири-га оқибати эъзозловчи бундай қиммати, дурдона сўзлар кўп.

Узоқ хонадониданги гўдақнинг тили «Ассалому алайкум» деб чиқади. Унинг оёни қийиб, тета-лоз қилашганида рўпаре келган биринчи қизига ҳам «Асс-алому алайкум», дейди. Маҳалла аҳли янаки йилгич-қизларни миғ-кўз, миғ кўлоқ бўлиб теграб туради, уларнинг қамолдан қу-вонди, чакки қадам босса, ти-ри йўлга солади. Қоқилса қўл-гига қиради. Хуллас, йилгилишга қўймайди. Маҳалла ана шунча-да қутлуғ дароғоқ. Маҳалла одан-нинг қадрига етишга, яхшиликни эъзозлашга, эл-юртга хизмат қи-лишга ўргатади. Ана шу қадимий ва ноёб аъёнларимиз бизнинг шарофатли замонамизда ҳам ян-ги мазмун касб этиб, янги жик-валар кўрсатмоқда.

Илгари, янги революциядан бурун Тошкент маҳаллаларидаги оиналар ва хонадонларнинг оғир қисматини,—оқу-ноласини, фиго-нини фақат маҳалла аҳли эшитар, фақат камбағал камбағалга қай-шар эди.

Энди замоналар бошқа. Тош-кент овозини бутун жаҳон тинг-ламоқда. Она шаҳримиз бо-шига қулфат тушганида унга мадад бермоқ учун бутун мамлакат оёққа турди. Қардош 14 республика Тошкентда 14 да-ққа бунёд этишга киришди. Янги каварчалар, янги маҳаллалар кўз ўнгимизда бунёд этилди. Энди тошкентликлар ҳайси маҳалла-да турмасиз деб сўрасангиз «Фос-сия» маҳалласида, «Украина» маҳалласида, «Белоруссия» маҳалласида, «Армения» маҳалласида, «Австрия» маҳалласида, «Япония» маҳалласида турман деб жавоб беришди. Янги маҳаллалар — йигирмачи аср маҳаллалари бунёдга келди, бун-ёда келмоқда. Янги Тошкент ма-ҳаллаларида чойхоналар, ошхо-налар, гузарлар — ҳамма-ҳамма-си муҳайё. Эски маҳаллаларда сажқал толган ажойиб фазилат-лар ва расм-русумлар янги ма-ҳаллаларимизга ҳам кириб кел-моқда.

Қадим ҳовли-дарвоза остонаси-га ёмон кўздан асрасин деб тақ-қоқиб қўйишарди. Янги уйлари-миз дарвозасига таққоқмайиз,

чўки бу уйлариға кўз ҳам, эзли-ла ҳам тоғмайди. Лекин, янги уй-ларимизга одамгарчилик, оқибат, ҳақиқат, ҳушумомаллик ва ҳуш-тавозелик ҳамма ҳамроҳ бўла-ворди...

Бошимизда яхши тўй, ёмон ўлим бор, дейди қариялар. Тош-кент бинокорлари ҳам уйлари-мизни ана шуларни, янги ўзбек оиналарининг кўп жонли бўлиши-ни, тўй-томошаси, гап-гаштани кўп бўлишини назарда тутиб қур-моқдалар. Шу жаҳатдан қара-ганда Тошкент зонал илмий-тад-қиқот ва экспериментал лойиҳа-лаш институти мухтаassisлари ту-заб чиққан маҳаллага ўқшар ми-крорайонининг лойиҳаси диққатга лойлиқдар. Мана, сўзни архи-тектор Фарход Турсунов ва ин-женер Ботир Хобиловдан эшитай-лик:

«Экспериментал микрорайон қурилиш учун Тошкент шаҳри-нинг Октябрь райони территория-сидан 40 гектарга яқин ер ажра-тилди. Маҳалла типидеги янги микрорайон Оқунобоёв майдон-ининг гарибда, Сассоқ хонауда-ги Қўшсу, Қаллақона, Уйғур кў-чалари атрофиде жойлашадир. Бу микрорайон ҳам Қорқамчиш уй-жой массивининг тарихий қисми бўлиб, уни шеҳар маркази билан туташтириб туради. Маҳалла ти-пидеги микрорайон тузилиши жи-ҳатдан узоқ йиллар девамиде ўшакланган ўзбек маҳаллалари-га ўқшар кетади. Маҳалла аҳолис-ининг ақиллиги, ҳолис хизмат қи-лиши сингари халқ турмушининг илгор аъёналари янги типидеги микрорайонда барқарор бўлиб қолади. Лойиҳанинг учта вариан-ти ишлаб чиқилган бўлиб, учме-ласида ҳам жамоат маркази ма-ҳалла негизини ташкил этади. Ма-ҳалла клуби, маҳалла комитети-нинг идораси, соя-салқин боғ ва чойхона, кичик спорт майдонча-лари, сартарошхона, дўконлар ва бошқалар шу марказга жойлаш-ган бўлади.

Маҳалла типидеги микрорайон эски лойиҳасида янги кўп бино-лар қуриш қўзда тутилади. Бу бинолар 2,3,4 ва 9 қаватли бў-лади, маҳаллий иқлим шароити ҳамда ерли халқнинг яшаш ҳу-лоқисини лойиҳада ҳисобга олинган. Биноларда офтоб нура-лини тўсадиган соёбонлар бўла-ди, кўп болами катта оиналар учун олдинда ҳовлиси бўлган икки қаватли уй-жойлар қуриш мўл-жалланади. Бинолар лойиҳасини тузиш ва уларни жойлаштиришда тарихан таркиб толган прогрес-сив халқ услубларидан самарали фойдаланилади. Хуллас, бу аю-ниб режалар амалга ошган, шу райониға қавиб қолсангиз, ўзи-нигини чиндан ҳам янги типидеги ўзбек маҳалласида орғидек ҳис қилсангиз деб уйлэймиз.

«Яхши икнат-ярим мол», дейди халқимиз. Лойиҳачилар ва архи-текторлар қутлуғ қадам босиб, маҳалла типидеги уй-жой микро-районининг лойиҳасини тузиб бўл-дилар. Унинг амалга ошишиға имонимиз қомил. Хўш, лойиҳа авторлари муваффақиятининг си-ри нимеда? Аввало шунин айтиш кераки, янги микрорайон струк-турасини ишлаб чиқишда лойиҳа-муаллифлари Октябрь районида-ги «Илгор», «Янги шаҳар», «Ок-тябрь 40 йилгиси», «Гуруҷарик» маҳаллаларининг аҳолис, тур-мушини пухта ўрганидилар. Ана шу тақриба, ана шу маҳалла аҳ-лининг урф-одатлари, уй-жой ку-риш тақрибиси мухтаassisлар қў-лида бир дастуруламал бўлди.

Маҳалла типидеги микрорайон лойиҳасида унча-мунча камчи-ликлар бордир. Чўки, янги иш дафъатан мукаммал бўлишчи қи-яни. Лекин, биз бу лойиҳани микрорайонларни бунёд этиш бо-расида қўйилган янги бир қадам деб журъб билан айта оламиз. Унинг ҳозир бунёд этилган микро-районлардан талайгина афзал-ликлари бор. Малукини, ҳозирги микрорайонларда Ўзбекистон-нинг маҳаллий шарт-шароитлари етарли инобатга олинмаётганини кўзга чалиниб турибди: мада-ний-мансий муассасалар тарқоқ жойлашган. Республикаимизда кўп

болали оиналар кўп бўлишиға қарамастан уй-жой қурилишда масаланин бу томонига ҳам тў-ла эътибор бериляпти дейишга тилимиз бормайди. Янги уй-жой-ларимизнинг қўрмасизлиги ҳақи-да кўп эзилган. Уларни яна бир бўлмас. Бу биноларнинг ташқи қи-ринишида миллий архитектура-мизнинг намуналаридан иқодий фойдаланилмаётганини бизни ўқситади. Уйлэймики, маҳалла типидеги микрорайонда қилгил-миани хира қилётган камчилик-лар бўлмас. Бу янги маҳаллалар-да гузарлар гажуғи, ошхона-ю-дўконлар кўп, шимак чойхона-лар ҳам сероб бўлади. Чой ва чойхона излаемиз.

Ҳа, дарвоза, чойхоналар. Янги Тошкентда кел бағримга, деб чорлаб турадиган чойхоналар кўп бўлади. Тахтпўлдаги «Қариялар чойхонаси», Лунарискош шоссе-сидеги «Салом» чойхонаси сингари чойхоналар кўп қурилади. Чойхона биносини учун қонкурс-мусобақа эълон қилинганлиги, архитекторлар бу борада иқодий гажрат билан ишлаётганини фик-ринимизнинг далилдир.

Чойхонада фақат чой ичилмай-ди. Ени бўлмасда чойхона баъзи одамлар ўқилгандек, майхона ҳам эмас. Ҳақини чойхонада одам-одам билан танишди, ко-вудеда дафъатан бўлиб кетган. Чойхона кадимдан одоб ўргатиладиган, одоғба ўрганиладиган жой бўлиб келган. Бу ерда юз таниш киши-лар қадрдон бўлиб кетишган. Шу бойсдан ҳам ўзбек бор жойда чойхона бор. Чой, палов дўстлар йилгилишга бир баҳона, бир са-баб... Биз албатта қадимий чина-кам чойхоналар ҳақида, исми-жосимига монанд чойхоналар ҳа-қида гапираймики. Янги келаж-қида пойтатимизда кўп ажойиб чойхона бинолари қад кўтавади. Биз ана шулардан бири ҳақида «Самарқанд дарвоза» чойхона-си ҳақида икки оғиз гапириб ўтмоқ-чимиз. Самарқанд дарвоза ма-ҳалласида бир телалик бор. Яна бир йилдан сўнг бу ерга келган одам танимай қолса эмас эмас. Телаликда мармар каср қурилади. Рангдор тошлар терилган йўлқадан ўриб борилмас. Гул-ғит ва қизинг ҳайкали олдинда чиндиғиз. Висол чоғи, висол дам-ларининг раъвоғида қирғинади бу ҳайкал. Чойхонада гинга ўйиб со-линган гуллар Регистондагидек ажойиб нақшлар, рангдор ишо-шинлар кўз ўнгиниғизга келди. Юқори қаватларға чиқилганда тор мармар эйналарға қўш ну-ри қиз тушиб туради. Дафъатан халға Улуғбек расадхонасидаги сикстан айналаридан келди. Узоқ-узоқлардан жичирлаб қўзи-ни олиб турган икки гўмбаз Гўри амир гўмбазини ёдга сола-ди. Бу чойхонада Хўжа Насрид-дин билан ҳаммушбат бўлсангиз де-сак, ишонаворинг. Фрасқаларда Хўжа Насриддин сиймоси гава-далантирилган. Биринчи қаватдаги айвонда ҳам, иккинчи қаватдаги ошхонада ҳам, учинчи қаватдаги баҳаво суриларда ҳам Хўжа Нас-риддин билан ҳузур қилиб гап-лашиб ўтирсангиз бўлади. Хул-лас, халқ меъморчилиги кўз-кўз қилган ҳамма нарсалардан чой-хона қурилишда фойдаланган де-сак лоб бўлмайди. Бу ерда қи-лингиз тўсаган овқатни тоновул этишингиз, қўшлар чой ичши-ниғиз, шомшадан баҳузур сўх-батлашингиз, шаҳматда от су-ришингиз мумкин.

Чойхона қадим Самарқанд йў-лисида қурилмоқда. Шарқинг Рини бўлган шаҳар юбилейига уни қуриб битказишмоқчи. Биз ҳам ана шу ажойиб чойхонанинг қуриб битказилишини эътиборли-ни билан кўтиб тураверамиз.

Янги Тошкент қурилишда миллий архитектураимизнинг ажойиб аъёнларидан иқодий фойда-ланилмоқда. Тошкент қадимий маданият ва юксак меъморчилик Ватани бўлган Ўзбекистонимиз-нинг гўзал пойтатидир. Унинг архитектура обидалариға ҳам ана шу фазилатлар намоён бў-лади.

А. АБДУҚОДИРОВ.

БУХОРО ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУХОРО. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда бўлиб ўтган Бухоро область партия комитети-нинг пленуми ноката масалани муҳокама қилди. «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида Ўзе-бекистон Компартияси Марказий Комитети XII пленумининг рес-публика партия ташкилотларида таъиний-савий ишларни қу-чайтириш тўғрисидаги қарори ва область партия ташкилотининг ваъзалари» тўғрисида обком-нинг биринчи секретари Қ. Мур-тазов доклад қилди.

Докладчи ва мунозарада қат-нашган нотинлар нейинги ойлар-да шаҳар, район партия ташки-лотларининг савий жавобгарли-ги, ишчанлик феолияти ошган-лиги, бошланғич партия ташки-лотларининг меҳнатқашлар ўрта-сидеги таъсири ўсганини таъ-минладилар.

Пленум—КПСС XXIII съезди

қарорлари асосида коммунистни жамият қурилишда область эн-дигарининг ролини мучайтириш тўғрисидаги масалани ҳам му-ҳокама қилди.

Пленумда Ўзбекистон КП Мар-казий Комитети буюрсининг шу йил 31 мартга КПСС Марказий Комитети Октябрь Пленуми қар-орлари асосида Бухоро область воқоҳи, соқоллариде техникадан фойдаланиш ва уни сақлашнинг аҳоли тўғрисида деб қизаган қарори халқдаги ахборот эшитил-ди ҳамда область ҳўжалиқлариде машина ва механизмлар қудра-тидан максимал фойдаланиш тад-бирлари белгилаб олинди.

Пленум ишда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисы-нинг ўринбосари А. С. Абдуали қатнашди.

Пленум муҳокама қилинган ма-салалар юзасидан тегишли қа-рор қабул қилди. Т. НАЗИРОВ.

Ажиб ҳангомалар

ПЛАНСИЗ ИШ— ҚОЛИПСИЗ ГИШТ

Пастдаргом район умумий овқатланиш раҳбарлари билан суҳбатланганимиз, улар янги қурилишлар ҳақида кўпроқ гапиришди. Айниқса, дирек-тор Қўлиев бу ишни кўп хўш кўраман. Шундан бўлса керак, у бундан бир неча йил аввал Жума нефть базиси яқи-нида ўзбошимчилик билан чой-хона солдирди. Ҳамтовони Ко-маров билан келишиб, чойхона-да чой ўрнига лимонад сотиш-ди. Айон очилганда, юз това-тазарру билан уэр сўраганиди. Лекин ўрганган қўнғил ўртанса қўймас экан.

Қўлиев район парки терри-ториясида яна янги корхона қуришни бошлаб юборди. Маълумки, одаддаги қондага биноан бирор қурилиш объек-тин бошлашдан олдин тегиш-ли смета ҳужжатлари расмий-лаштирилиши зарур. Лекин бу гапни ҳақиқатин Қўлиев нима-гадир тап олмайди. У ўзбошим-чилик билан иш тутишга ўрга-ниб қолган. Шунинг учун ҳам янги чойхона лойиҳа-смета ҳужжатларини расмийлаштири-масдан қурилиш ишларини бош-лаб юборган. Қурилишга ҳозир-гача 2034 сўм 72 тиён сарф-ланди. Шундан 1240 сўмини қурилишни «оталиғи»ни олган район маъшии комбинати берди. 794 сўмини эса қурилиш-даги бошқа ишларга сарфлади. Оқибат қурилиш туз гишти

«АНТИҚА» МАНЗАРА

Пудингиз тушиб Деновга борсангиз, албатта, райондаги Оқунобоёв сельхозининг санокт ва озиқ-овқат моллари оморборонасида бир кириб ўтинг. «Антиқа» манзаранинғи шохиди бўласиз. Бу ерда папирос би-лан ёғ ёнма-ён қўйилган, совиқ билан шакар, ёки туз «отамла-шиб» ётибди. Баъзон моллар-нинг ранги, тури, таъмига қа-раб, ажратиб олинган ҳам қи-яналасиз. Сабаби уларнинг ва ёр-лиги бор, ва сақлаш муддати кўрсатилган.

Худди шундай ҳол 2-, 3-, 12-магазинларда ва маданият мол-лар магазинида ҳам ҳужм сур-моқда. Керакли молларни қиди-риб топиш ҳам унча-бунча одамни қўлидан келмайди. Чўн-ли оморбороналарда молларни жуватиш графини савлатга осиб бўлишган. Унга рион қилинма-ган, план гўдларин ҳақида тап бўлиши ҳам мумкин эмас. Сельхоз райони Қосимов ва савдо бўлими мудир Т

